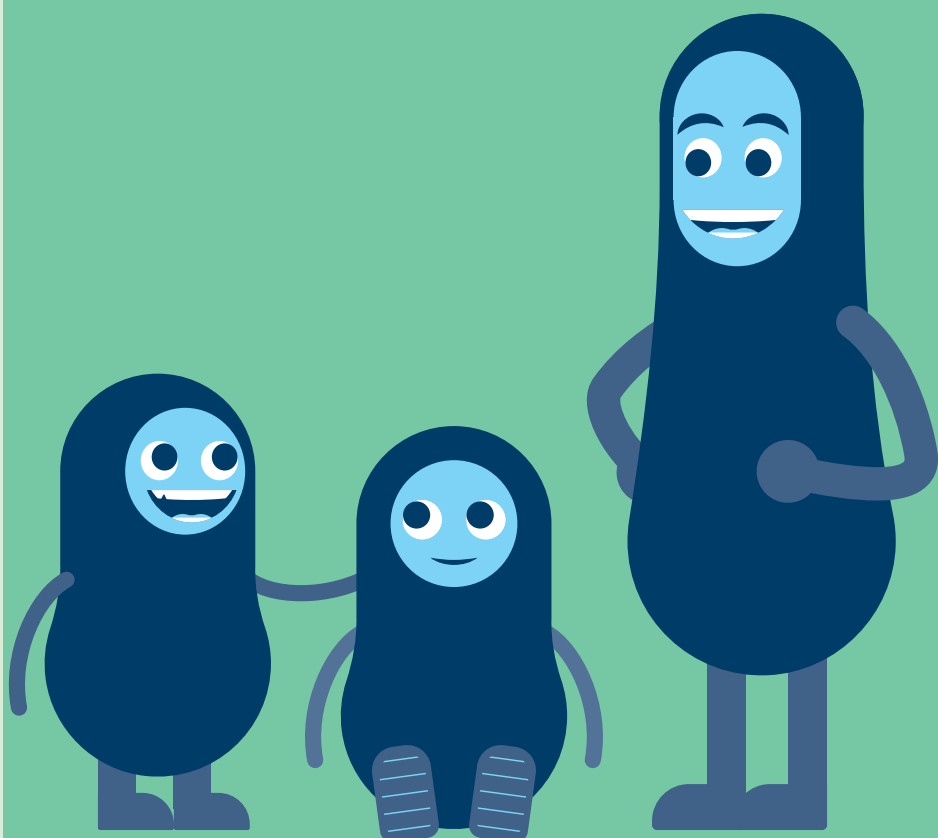
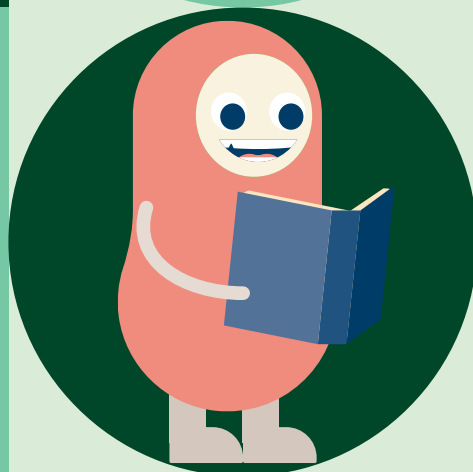
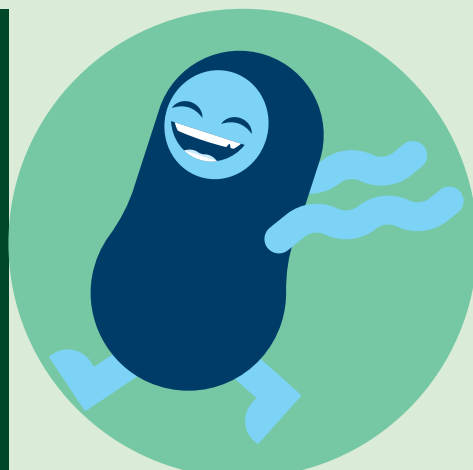

Oslo

Rammeplan for SFO og lokale føringer for AKS i Oslo

Osloskolen

Innhold

Forord	1
1. Om rammeplanen for skolefritidsordningen	2
1.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Visjonen for utdanningssektoren i Oslo kommune	2
1.2. Lokale føringer for AKS i Oslo.....	3
1.3. Lokale føringer for AKS i Oslo; Rammer og forventninger.....	4
1.3.1. Ledelse	4
1.3.2. Medarbeidere	4
2. Skolefritidsordningens verdigrunnlag	5
2.1. Overordnet om verdigrunnlaget til SFO.....	5
2.1.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Verdigrunnlaget i AKS.....	5
2.2. Barndommens egenverdi	5
2.3. Trygghet, omsorg og trivsel.....	5
2.3.1. Opplæringslovens kapittel 9A; retten til et trygt og godt skolemiljø.....	5
2.4. Mangfold og inkludering	6
2.5. Skaperglede, engasjement og utforskertrang	6
2.6. Demokrati og fellesskap	6
2.6.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Barns medvirkning.....	6
2.7. Bærekraftig utvikling	7
2.7.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Temaområde 1. Natur, miljø og bærekraftig utvikling	7
3. Innholdet i SFO	8
3.1. Overordnet om innholdet i SFO	8
3.2. Lek	8
3.2.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Lek, læring og sosial kompetanse.....	8
3.3. Kultur	9
3.3.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Temaområde 2. Kunst, kultur og kreativitet	9
3.4. Fysisk aktivitet og bevegelsesglede.....	9
3.4.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Temaområde 3. Fysisk aktivitet	9
3.5. Mat og måltidsglede	10
3.5.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Matsservering i AKS	10
3.5.2. Lokale føringer for AKS i Oslo; Temaområde 4. Mat og helse.....	10
4. En inkluderende skolefritidsordning	11
5. Samarbeid i skolefritidsordningen	12
5.1. Overordnet om samarbeid.....	12
5.1.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Samarbeid og sammenheng	13
5.2. Overgang fra barnehage til skole og SFO	13
6. Kvalitetsutvikling	14
6.1. Overordnet om kvalitetsutvikling.....	14
6.2. Planarbeid	14
7. Lokale føringer for AKS i Oslo; Pedagogiske prinsipper og grunnleggende ferdigheter	15
7.1. Praktisk og variert hverdag	15
7.2. Motivasjon og mestring i læringsstøttende aktiviteter.....	15
7.3. Språk – lesing, skriving og muntlige ferdigheter	15
7.4. Regning og matematikk	16
7.5. Digitale ferdigheter	17
Kilder – lokale føringer for Osloskolen	18

Forord

Aktivitetsskolen (AKS), som skolefritidsordningen heter i Oslo, er en viktig oppvekst- og dannelsesarena for elevene i Oslo skolen. AKS skal bidra til å stimulere elevenes lærelyst og nysgjerrighet. Inspirerende og lekbaserte aktiviteter i et inkluderende fellesskap skal være bærebjelken i AKS.

I AKS skal elevene få positive opplevelser og kjenne at de hører til. Skolens arbeid for et godt læringsmiljø handler både om skolen og AKS. Sammen med foresatte skal skolen sørge for at elevene har lyst til å være på AKS, og at det i AKS skapes gode relasjoner, gode minner og livsmestring.

Alt arbeid med elevene i Oslo skal være preget av et positivt syn på barn. De voksne skal være sensitive overfor elevene, se deres initiativ og invitere til samspill. Barns medvirkning er viktig i AKS, og elevene skal ha innflytelse over AKS-tilbudet. For at tilbudet skal bli treffsikkert og best mulig sett fra eleven selv, må eleven være de voksnes viktigste samarbeidspartnere.

For at elevene skal føle seg velkommen og trygg er det viktig at de voksne er bevisst hvordan de viser den enkelte elev respekt, anerkjennelse og tillit. Det er viktig at de voksne i AKS viser interesse for hver eneste elev.

Aktivitetspedagogikken, som er utviklet i AKS i Oslo, skal sørge for at AKS ivaretar både omsorg, lek og

læring og tar utgangspunkt i kognitiv-, sosioemosjonell og relasjonell læring. Aktivitetspedagogikken kan ses som en muliggjørende pedagogikk, og skal gi elevene en inkluderende og meningsfull fritid med trygge rammer.

AKS-tilbudet skal være preget av lek. I leken skal elevene få mulighet å forstå seg selv og sine omgivelser, utvikle fantasi, kreativitet og mestring. Kompetente voksne legger til rette for at alle elever får delta i lek og utvikle vennskap. Gjennom lek og læringsstøttende aktiviteter vil eleven også utvikle språk. De voksne på AKS er gode språkmodeller og bidrar til at elevene utvikler både muntlige og skriftlige ferdigheter. Et pedagogisk opplegg bidrar til at skole og AKS henger sammen, men også at AKS ivaretar sin egenart som en viktig fritidsarena.

AKS bruker skolens nærmiljø i ulike aktiviteter. I samarbeid med frivilligheten, idrettslag og kulturlivet utvikler AKS tilbud som skal stimulere og bidra til mestring og positive opplevelser. Gjennom et variert, lekbasert og aktivt tilbud skal AKS være med på å fremme elevenes psykiske og fysiske helse, samt bidra til deres sosiale og faglige utvikling.

I AKS utvikles vennskap, tilhørighet og samhold og elevene får mulighet å øve på demokratiske prosesser. Det skal være både utviklende og gøy å gå på AKS!

Hilsen Oslo skolen

1.

Om rammeplanen for skolefritidsordningen

Denne rammeplanen gjelder for arbeidet i skolefritidsordningen (SFO). SFO skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna, og gi barna omsorg og tilsyn (opplæringsloven, 2022, § 13-7).

Rammeplanen har status som forskrift med hjemmel i opplæringsloven § 13-7, og gjelder for SFO'er som er omfattet av denne bestemmelsen. Kommunen eller den kommunen bruker til å oppfylle sin plikt etter opplæringsloven § 13-7, har ansvaret for at SFO drives i samsvar med gjeldende regelverk.

Rammeplanen gir rom for lokale variasjoner, satsinger og planer. For å sikre et helhetlig perspektiv på barnas oppvekst og utvikling bør SFO og skole samarbeide tett. Når SFO er knyttet til skoler, skal rektor til vanlig være virksomhetens leder, jf. opplæringsloven § 13-7. Rektor kan delegere oppgaver til en som får ansvar for den daglige driften av SFO.

Opplæringslovens kapittel 9 A om elevenes skolemiljø gjelder også for SFO, bortsett fra de unntakene som følger av § 9 A-1. Kapittel 9 A handler om retten til et trygt og godt fysisk og psykososialt miljø i SFO og plasserer ansvaret for barnas trygghet hos de voksne. Personalet i SFO er også omfattet av meldeplikten til barnevernet, jf. barnevernloven § 6-4. Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv. gjelder også for SFO.

Rammeplanen presiserer og utdyper verdigrunnlaget for SFO. Verdigrunnlaget for SFO bygger på grunnleggende verdier som også gjelder for

barnehage og grunnopplæring. Norge har sluttet seg til internasjonale konvensjoner, slik som FNs konvensjon om barnets rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Verdigrunnlaget i rammeplanen bygger også på disse.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 3–4)

1.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Visjonen for utdanningssektoren i Oslo kommune

En god start på skolegangen er avgjørende for å lykkes senere i utdanningsløpet. Derfor er grunnskolenes viktigste oppgave å gi alle elever de forutsetningene de trenger for å oppleve mestring, læringsglede og være motivert for videre læring. Byrådet har høye forventninger til den faglige og sosiale læringen i Osloskolen. Ingen elever skal gå ut av grunnskolen uten å kunne lese, skrive og regne godt og ha gode muntlige og digitale ferdigheter.

Alle barn har rett til et trygt og godt skolemiljø, og barn og unges stemmer skal bli hørt i alle prosesser som angår dem. Elevene skal få økt innflytelse over egen skolehverdag.

Osloskolen skal løfte elevene og utjevne sosiale forskjeller, og barn og unge skal få like muligheter til å forme sin egen fremtid. En god skole tar hensyn til at vi er forskjellige, alle elever skal oppleve tilhørighet og trivsel, og ha et godt støtteapparat rundt seg.

AKS er et viktig sosialt og pedagogisk tilbud som gir barn variert aktivitet både fysisk, sosialt og kulturelt. Byrådet vil sikre god sammenheng mellom skole og AKS, og styrke samarbeidet mellom skoler og barnehager for å sikre en god overgang til skolen. Det overordnede ansvaret for AKS skal ligge hos skoleledelsen.

(Hammersborgerklæringen 2023–2027, s. 8–12)

Nasjonale føringer for SFO:

- › Rammeplan for SFO
- › Forskrift med hjemmel i opplæringsloven § 13-7
- › Opplæringslovens kapittel 9 A om elevenes skolemiljø
- › FNs konvensjon om barnets rettigheter
- › ILO-konvensjon nr. 169
- › Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler

1.2. Lokale føringer for AKS i Oslo

Rammeplanen for SFO er et overordnet styringsdokument for AKS og må ses i sammenheng med de kommunale føringene for Oslo. Til sammen skal føringer på nasjonalt og lokalt nivå bidra til økt kvalitet og et mer likeverdig tilbud i AKS i Oslo.

1. august 2009 endret bystyret i Oslo navnet til Aktivitetsskolen og Utdanningsetaten i Oslo (UDE) overtok det overordnede ansvaret for AKS i Oslo. Overtakelsen av UDE var et ledd i å utvikle en helhetlig organisering og et likeverdig og godt kvalitativt fritids-, lekse- og aktivitetstilbud for elevene i Oslo. I AKS kalles barnet for elev. Dette for å understreke helhet og sammenheng mellom undervisningstiden og AKS-tilbudet. Eleven skal oppleve en helhetlig dag, og det skal være tydelig for eleven at de to delene henger sammen.

Formål og innhold for AKS i Oslo:

Aktivitetsskolen skal i nært samarbeid med foresatte legge til rette for å gi barn et trygt omsorgs- og fritidstilbud før og etter skolens undervisningstid. Aktivitetsskolen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna. Aktivitetsskolen skal være en læringsstøttende arena og bidra til å styrke barnas faglige utvikling. Det skal gis mulighet til leksetid. Aktivitetsskolen skal omfatte aktiviteter både ute og inne. Oslo kommunes rammeplan for Aktivitetsskolen skal legges til grunn for innholdet i aktivitetsskoletilbudet.

Aktivitetsskoletilbudet skal gis i henhold til de rettigheter og plikter som følger av lov om grunnskolen og den videregående opplæringa 17. juli 1998 nr. 61 kapittel 9 A.

(Forskrift om kommunale aktivitetsskoler, Oslo, 2018, §1)

Lokale føringer og satsinger for AKS i Oslo:

Den nasjonale rammeplanen for SFO gir rom for lokale variasjoner, satsinger og planer. Oslo kommunes AKS'er har tydeligere føringer og forventninger som går utover den nasjonale rammeplanen for SFO for å sikre god kvalitet for tilbudet i AKS i Oslo.

- Lokale føringer for AKS i Oslo (tidligere kalt rammeplan for AKS i Oslo)
- Forskrift om kommunale aktivitetsskoler, Oslo

Verdigrunnlag, elevsyn og satsingsområder for skole og AKS i Oslo

De lokale føringene for AKS i Oslo fremhever forpliktelser i samarbeidet mellom skolen og AKS. Skolen og AKS skal jobbe i tråd med felles verdigrunnlag og elevsyn, og har noen satsingsområder felles:

- Læreplanens overordnede del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen
- Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage, skole og AKS
- Veilederen for skole-hjemsamarbeid
- Barnehjernernevet
- Barnekonvensjonen
- Folkehelsestrategi for Oslo

Alle skoler skal utarbeide egne årsplaner eller tilsvarende planer for AKS's sitt arbeid og innhold, basert på nasjonale og lokale føringer. Planen skal vise hvordan AKS omsetter nasjonale og kommunale føringer, verdigrunnlaget, elevenes medvirkning og innhold til praksis. Årsplanen må ivareta progresjon i tilbudet for elevene, fra 1.-4.trinn (alt.1.-7.trinn).

I AKS, som ellers i skolen, kommer elevene som hele mennesker. Det krever at de voksne arbeider systematisk og bevisst med hvordan de møter elevene som enkeltindivider og som gruppe. Det er de voksnes ansvar å bygge en god og trygg relasjon til hver enkel elev og det er avgjørende for at den enkelte elev skal trives, føle seg

anerkjent og som en del av et trygt fellesskap.

AKS i Oslo skal være en læringsstøttende arena som bidrar til elevenes læring i bred forstand. AKS skal legge til rette for elevenes livsmestring og bidra til faglig og sosial utvikling. Arbeidet med språk og grunnleggende ferdigheter er sentralt i AKS.

For å oppnå god kvalitet i AKS-tilbudet samarbeider lærere og medarbeidere i AKS om planer og innhold i aktivitetene i AKS. Elevene i AKS skal tilbys et bredt tilbud av kulturaktiviteter, friluftsliv, fysisk aktivitet og andre tiltak som bidrar til faglig, sosial og fysisk utvikling.

1.3. Lokale føringer for AKS i Oslo; Rammer og forventninger

1.3.1. Ledelse

Rektor er overordnet administrativ og faglig leder av AKS. Det er skoleledelsens oppgave å lede slik at alle får brukt sine sterke sider, opplever mestring og utvikler seg. Ledelsen har et særlig ansvar for tilrettelegging for kompetanseheving, samarbeid og helhetstenkning gjennom hele skoledagen. Rektor skal sikre at medarbeidere på skolen jobber etter skolens felles verdigrunnlag og elevsyn. Sammen skal de sørge for at elever og foresatte blir møtt med anerkjennelse og respekt, og at de inviteres til et samarbeid med skolen.

Leder for AKS er organisert som en del av skolens ledelse og har høyere pedagogisk utdanning. Ledelsen skal sørge for et planmessig og strukturert samarbeid mellom lærerne og medarbeiderne i AKS. Ledere må også sørge for at elever og foresatte involveres i planleggingen av det lokale tilbudet ved den enkelte AKS.

Rektor og den øvrige ledelsen på skolen er aktive i utviklingen av AKS og er synlige for medarbeidere i AKS, elever og foresatte. Medarbeidere i skolen og på AKS samarbeider om innholdet i tilbudet av læringsstøttende aktiviteter. Skolen og AKS sine planer må samordnes.

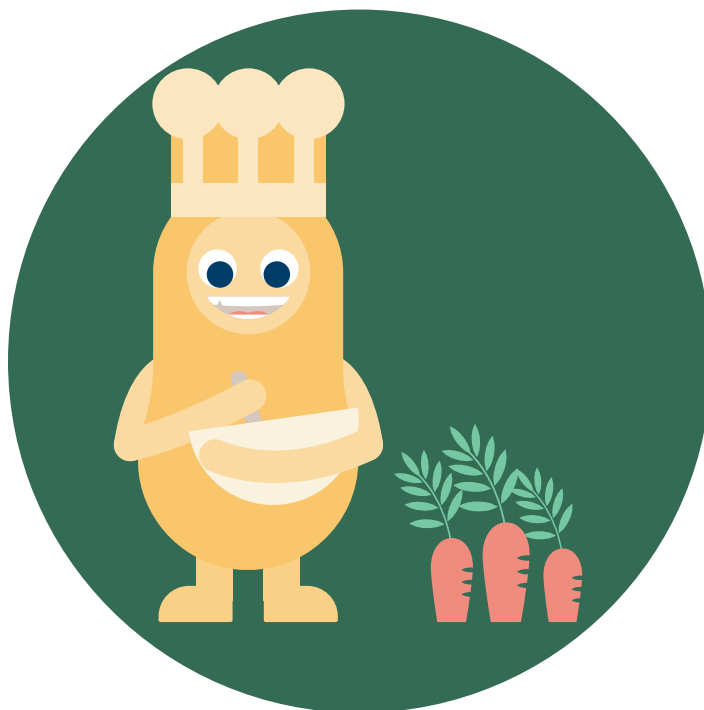
Leder for AKS deltar i utviklingsarbeid som foregår på 1.-4. trinn og faglige prosjekter som skolene deltar i. Rektor sørger for kompetanseheving i AKS slik at medarbeidere mestrer sine arbeidsoppgaver og deltar aktivt i samarbeid med lærerne i skolen. Grunnskoledirektør følger opp rektor på kvalitetsarbeid i AKS.

1.3.2. Medarbeidere

De voksne har et selvstendig ansvar for å skape gode relasjoner til hver elev. Voksne må sette seg inn i elevenes situasjon, ha et positivt syn på elevene og evne å «se bak» elevenes adferd. Voksne skal hjelpe elevene i å utvikle relasjoner og vennskap, delta i større og mindre grupper, og bistå dem som trenger hjelp og støtte. Alle elever skal føle seg sett og anerkjent for den de er. De voksne skal aktivt sørge for at alle har en plass i fellesskapet.

Medarbeiderne i AKS skal være aktivt med i planleggingen av det helhetlige tilbudet i AKS. Den enkelte medarbeider har også et ansvar for planlegging og gjennomføring av aktiviteter. Medarbeiderne skal i møte med foresatte informere om innholdet i AKS, og bidra til at foresatte er godt orienterte om tilbudet og elevens trivsel på AKS.

Skolens lærere skal formidle elevenes og elevgruppens sosiale og faglige behov til AKS' medarbeidere. Skolens ledelse sikrer at lærerne veileder medarbeiderne i AKS i planlegging og gjennomføring av læringsstøttende aktiviteter. Innholdet i rammeplan for SFO og lokale føringer for AKS danner grunnlaget for hva slags kompetanse medarbeiderne i AKS må ha. Rektor bør vurdere, så langt det er mulig, rekruttering til skole og AKS under ett, slik at medarbeiderne har mulighet til å få en økt stillingsprosent, hvis de ønsker det. Det skal stimuleres til hele, faste stillinger i kommunen.

2. Skolefritidsordningens verdigrunnlag

2.1. Overordnet om verdigrunnlaget til SFO

SFO skal bygge sin praksis på grunnleggende verdier som er felles i formålsparagrafene til barnehagen og opplæringen. Verdigrunnlaget skal formidles og praktiseres i alle deler av arbeidet i SFO og prege innholdet og arbeidsmåtene.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 7)

2.1.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Verdigrunnlaget i AKS

Som beskrevet i punkt 1.2 gjelder Læreplanens overordnede del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen i sin helhet for AKS i Oslo.

2.2. Barndommens egenverdi

Barndommen har sin egenverdi, og SFO skal, i samarbeid og forståelse med hjemmet, ivareta barnas behov for omsorg og tilsyn, samtidig som det gis rik mulighet for meningsfull fritid og lek. SFO skal bidra til trivsel og glede i selvvalgt lek og tilrettelagte aktiviteter, og gi rom for rekreasjon og hvile. Barnets beste skal alltid være et grunnleggende hensyn. Barn har rett til å uttale seg om forhold som berører dem, og barnets synspunkter skal vektlegges i samsvar med alder og modenhet. SFO skal bidra til barnas mestring og opplevelse av egenverd.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 7)

2.3. Trygghet, omsorg og trivsel

SFO skal ivareta og møte elevens behov for omsorg, trygghet, trivsel, tilhørighet og anerkjennelse. Omsorg er en forutsetning for elevens trygghet og trivsel og for utvikling av empati. I SFO skal den enkelte elev bli sett og få støtte til å utvikle empati og vise omsorg for andre. Elevene skal både få omsorg og gis muligheter for å gi omsorg.

SFO skal fremme elevenes fysiske og psykiske helse og bidra til at de opplever glede og mestring. SFO skal

støtte utviklingen av trygge og gode relasjoner elevene imellom, mellom elevene og personalet og mellom personalet og elevenes foresatte. SFO skal fremme inkludering og bidra til at alle elevene har mulighet til å utvikle vennskap. Elevene skal få støtte til å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Elevene skal ha mulighet til både aktivitet og hvile i løpet av tiden de tilbringer i SFO.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 7-8)

2.3.1. Opplæringslovens kapittel 9A; retten til et trygt og godt skolemiljø

Føringene for Oslo tilsier at alle elever skal ha det trygt og godt på skolen og i AKS. Trivsel og tilhørighet er svært viktig for den enkelte elevs livsmestring. AKS-medarbeidere har et viktig ansvar i dette arbeidet og følger skolens handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø.

Opplæringsloven §9 A-2 omhandler Retten til eit trygt og godt skolemiljø: «Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring». Kapitlet, med noen få unntak om ordensreglement og bortvisning, gjelder også for elever som deltar i leksehjelpordninger og i skolefritidsordninger, som AKS i Oslo. Det er derfor viktig at alle som arbeider i AKS setter seg godt inn i opplæringslovens kapittel 9 og de pliktene man er tillagt der.

Skolen har en handlingsplan som beskriver skolens systematiske arbeid for et trygt og godt skolemiljø med rutiner for å forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser. Denne gjelder også for AKS. Et trygt skolemiljø kjennetegnes blant annet ved at hver enkelt elev opplever anerkjennelse og respekt fra medelever og voksne. Det er viktig at de voksne på AKS jobber for at hver enkel elev skal oppleve å være inkludert og føle seg som en viktig del av fellesskapet. De voksne på AKS må arbeide for en god relasjon til hver enkel elev og bygge gode strukturer og rammer for fellesskapet.

Aktivitetsplikten omhandler plikt til å:

1. følge med
2. gripe inn
3. varsle
4. undersøke
5. sette inn egnede tiltak

Skolen er forpliktet til å drive systematisk arbeid for et trygt og godt skolemiljø for elevene. Dette fremgår av skolens mål, planer og tiltak. Oslo har innført en forsterket plikt for å sikre et trygt psykososialt miljø. Rutiner for oppfølging av aktivitetsplikten er beskrevet i skolens handlingsplan. Alle medarbeidere skal gjøre seg kjent med skolens handlingsplan og rutiner. Skolen skal lage en skriftlig aktivitetsplan når det skal gjøres tiltak i en sak, og loven har satt minstekrav for hva planen skal inneholde. Tiltak kan også gjennomføres i AKS-tiden. Skolen og AKS har en plikt til å dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten.

2.4. Mangfold og inkludering

Respekt for ulikhet og anerkjennelse av mangfold skal legges til grunn for arbeidet i SFO. Gjennom å anerkjenne barnas ulike forutsetninger, perspektiver og erfaringer kan SFO bidra til at barna får utvikle et positivt forhold til seg selv og til egen og andres kultur og erfaringsbakgrunn. SFO skal legge til rette for at samiske barn kan bevare og utvikle sitt språk og sin kultur.

SFO skal innrettes slik at alle barn får gode utviklingsvilkår, uavhengig av barnas forutsetninger og behov for tilrettelegging, og bidra til at alle barn er en del av et inkluderende fellesskap.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 8)

Læreplanens (LK20) overordnede del, «Verdier og prinsipper for grunnopplæringen» er et styrende dokument for AKS i Oslo. Opplæringens verdigrunnlag punkt 1.1 handler om menneskeverdet og punkt 1.2 omhandler identitet og kulturelt mangfold.

2.5. Skaperglede, engasjement og utforskertrang

Ved å ta utgangspunkt i barnas skaperglede, engasjement og utforskertrang skal SFO gi en god ramme for helhetlig utvikling og læring. Læring i SFO foregår først og fremst gjennom lek, selvvalgte aktiviteter og samhandling med andre barn og med SFOs personale. SFO skal anerkjenne at å leke er en typisk væremåte blant barn, og at leken har en egenverdi. SFO skal prioritere tid og rom for lek.

SFO skal støtte elevenes naturlige nysgjerrighet og lyst til å skape og være kreative, engasjerte og utforskende. Innholdet, arbeidsformene og det fysiske miljøet i SFO skal støtte opp under elevenes lyst til å leke, skape, utforske og mestre.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 8)

Læreplanens (LK20) overordnede del, «Verdier og prinsipper for grunnopplæringen» er et styrende dokument for AKS i Oslo. Opplæringens verdigrunnlag punkt 1.4 omhandler skaperglede, engasjement og utforskertrang.

2.6. Demokrati og fellesskap

SFO skal fremme demokrati, motarbeide alle former for diskriminering og bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og likeverd. SFO skal bidra til at elevene møter og ser verdien av et likestilt samfunn der alle har mulighet til å bli sett og hørt.

Elevene skal oppmuntres til deltakelse i fellesskapet. Elevene skal få støtte til å inkludere andres perspektiv, håndtere meningsbrytninger og respektere uenighet og finne felles løsninger. Gjennom å delta i fellesskap får barna øve på å tilpasse seg andre, men også sette egne grenser og uttrykke egne behov.

Elevene har rett til medvirkning tilpasset deres alder og forutsetninger, inkludert i arbeidet for et trygt og godt fysisk og psykososialt miljø.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 9)

2.6.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Barns medvirkning

Barns medvirkning er en sentral metode i aktivitetspedagogikken og omhandles både i FN's barnekonvensjon, Grunnloven og opplæringsloven. Begrepet medvirkning må forstås bredt og selv de yngste elevene har kompetanse til å medvirke. Det å medvirke betyr for eksempel å delta, si hva man ønsker, engasjere seg, ta del i og være med.

Elevene har rett til å si sin mening og bli hørt i alt som handler om dem, og deres opplevelse av hvordan de har det på AKS skal tas på alvor. AKS synliggjør hvordan de arbeider med elevenes medvirkning og innflytelse i sine planer, og evaluerer metoder og arbeidsmåter kontinuerlig.

Elevene:

- ♦ opplever at deres deltakelse blir anerkjent og at den er ønsket og brukt videre av medarbeiderne
- ♦ har innflytelse over tilbudet og inspireres til å medvirke i utformingen av innholdet
- ♦ får mulighet å styre deler av innholdet ut fra situasjoner og interesser som oppstår
- ♦ får mulighet å øve seg på å ta gode og rettferdige valg for seg selv og andre

- ▶ bidrar aktivt både når det gjelder planlegging, gjennomføring og vurdering av tilbudet og aktiviteter

Medarbeidere:

- ▶ legger til rette for at aktivitetene i AKS tar utgangspunkt i elevenes interesser
- ▶ leter aktivt etter elevenes meninger og perspektiver og inviterer elevene med i planlegging av innholdet i AKS
- ▶ har kunnskap om hva elevene synes det er viktig å ha innflytelse over
- ▶ har kunnskap om hvordan elevenes meninger kommer til uttrykk
- ▶ utvikler metoder og strategier som muliggjør elevenes medvirkning

Læreplanens (LK20) overordnede del, «Verdier og prinsipper for grunnopplæringen» er et styrende dokument for AKS i Oslo. Opplæringens verdigrunnlag punkt 1.6 omhandler demokrati og medvirkning, og det tverrfaglige temaet punkt 2.5.2. omhandler demokrati og medborgerskap.

2.7. Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling omfatter sammenhengen mellom sosiale, økonomiske og miljømessige forhold. SFO skal støtte opp under verdier, holdninger og handlinger som fremmer en bærekraftig utvikling. SFO skal støtte barna i å utvikle naturglede og i å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

SFO skal oppmuntre barn til å reflektere og handle etisk og miljøbevisst, vise solidaritet og ta veloverveide valg.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 9)

2.7.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Temaområde

1. Natur, miljø og bærekraftig utvikling

Elevene skal gis varierte muligheter for å bli glade i naturen og nærmiljøet. De skal lære å ta vare på naturen, seg selv og andre, og bidra til bevisste handlinger for en bærekraftig utvikling i bred forstand. Elevene bruker ukentlig nærmiljø og naturen som arena for læring. Aktiviteter knyttes til skolens arbeid i f.eks. tverrfaglig tema om bærekraftig utvikling, naturfag, praktiske og estetiske fag og grunnleggende ferdigheter. Elevene skal lære å ta klimabevisste og etiske valg både i nåtid og for fremtiden.

Elevene:

- ▶ utforsker og får kjennskap til nærmiljøet
- ▶ lærer å orientere seg og å bevege seg trygt
- ▶ opplever, beskriver og har samtaler om naturen gjennom alle årstider

- ▶ gis mulighet for undring, refleksjon og utforskning av ulike fenomener innen natur, miljø, etikk og lærer å ta ansvarlige sosiale- og miljøbevisste valg
- ▶ gis mulighet å reflektere over andre lokale og globale problemstillinger knyttet til bærekraftig utvikling som f.eks. fattigdom, konflikter, skole, helse og likestilling

Medarbeidere:

- ▶ tilrettelegger slik at elevene får bli kjent med og bruker naturen som arena for lek og utforskning i alle årstider
- ▶ sørger for at elevene får naturopplevelser i forskjellige naturområder og i all slags vær
- ▶ stiller undrende spørsmål, er nysgjerrige sammen med elevene og tilrettelegger for refleksjon knyttet til natur, miljø, ansvarlige valg og etiske forholdningssett lokalt og globalt
- ▶ fremmer naturvern, vårt ansvar for varsom ferdsel og klimabevisste valg

Læreplanens (LK20) overordnede del, «Verdier og prinsipper for grunnopplæringen» er et styrende dokument for AKS i Oslo. Opplæringens verdigrunnlag punkt 1.5 omhandler respekt for naturen og miljøbevissthet. Det tverrfaglige temaet punkt 2.5.3 omhandler bærekraftig utvikling.

3.

Innholdet i SFO

3.1. Overordnet om innholdet i SFO

SFO skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter som er tilpasset barn i ulike alder og med forskjellig funksjonsnivå. SFO skal, gjennom innhold og arbeidsmåter, legge til rette for god samhandling i barnegruppene, mellom enkeltbarn og mellom voksne og barn. Barna skal ha gode vilkår for å medvirke i SFO.

SFO skal ha et helsefremmende innhold. Dette krever også et areal som både passer barnegruppens alder og forutsetninger. SFO bør legge til rette for aktiviteter både utendørs og innendørs. SFO skal bidra til barnas psykiske helse gjennom å støtte barnas opplevelser av livsglede, mestring og egenverd og deres utvikling av et positivt selvbilde og en trygg identitet. Innholdet i SFO skal støtte opp under at alle barn har mulighet til å utvikle vennskap.

Når digitale ressurser brukes i SFO, må det skje på en hensiktsmessig og forsvarlig måte og slik at det kan stimulere barn til utforskende, kreativ og skapende samhandling. Det er SFO's ansvar å ivareta barnas sikkerhet og trygghet på nett og at regler for personvern følges ved bruk av digitale ressurser.

Aktiviteten i SFO skal tilpasses den enkelte barnegruppe. SFO skal ivareta barnas interesser og introdusere nye aktiviteter. I tillegg til selv å tilrettelegge for aktiviteter kan SFO samarbeide med kulturskoler, lokale lag, foreninger og organisasjoner for å gjennomføre og organisere innholdet og aktivitetene. I planleggingen av innholdet skal SFO være bevisst på at aktiviteter også kan virke ekskluderende på enkeltbarn eller grupper, for eksempel på grunn av økonomi, behov for særskilt tilrettelegging og språklig eller kulturell bakgrunn. SFO skal vurdere hvordan det helhetlige tilbudet i SFO kan tilpasses for å være mest mulig inkluderende.

SFO kan tilby tilrettelagte aktiviteter som støtter opp under skolens innhold. Tilnærmingen i SFO skal imidlertid være en annen enn i skolen, slik at det legges særlig vekt på selvalgt lek og annen barnestyrt aktivitet.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 13–14)

3.2. Lek

Leken skal ha stor plass i SFO, og barna skal ha tid og rom til lek hver dag. Alle barn skal få mulighet til aktiv deltakelse i leken og å oppleve mestring. SFO skal tilrettelegge for og støtte opp om, at leken kan stimulere til vennskap, relasjonsbygging, språkutvikling, undring og kreativitet. SFO skal legge til rette for lek som engasjerer og inspirerer barna i aktivitet og til aktivitet, og som kan bidra til allsidig utvikling og læring. Aktiviteten i SFO skal ha et tydelig barneperspektiv. SFO bør legge til rette for at personalet jevnlig kan diskutere og reflektere over hva lek innebærer, og hvordan man som ansvarlig tilrettelegger opptre i møte med lekende barn. SFO skal legge til rette for og inspirere til et godt lekemiljø for alle barn. SFO skal legge til rette for at barn med behov for særskilt tilrettelegging blir inkludert i lek og tilrettelagt aktivitet.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 14)

3.2.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Lek, læring og sosial kompetanse

I AKS vil elevene gjennom daglig lek og aktiviteter sammen med andre, utvikle sosiale ferdigheter. Lek og læring henger tett sammen og skal prege AKS sin hverdag.

Elevene skal oppleve at de høres til, og at AKS støtter og veileder elevene, slik at alle har det bra og er med i lek og aktiviteter. AKS skal også sørge for at lek og aktiviteter i hverdagen foregår på tvers av alder og klasser.

Elevene:

- ▶ utvikler positive relasjoner gjennom vennskap og felleskap
- ▶ gis mulighet og veiledning til å sette seg inn i og vise hensyn til andres følelser
- ▶ deltar i lek og aktiviteter som gir dem trening i å uttrykke følelser og meninger
- ▶ får erfaring med å håndtere uenigheter og konflikter
- ▶ utvikler medansvar for et godt sosialt miljø for alle på AKS

Medarbeidere:

- ▶ legger til rette for og deltar i planlagt og spontan lek både ute og inne
- ▶ legger til rette for samhandling mellom alle elever og tilrettelegger for gode språklige og sosiale fellesaktiviteter
- ▶ sørger for at alle elever kjenner seg anerkjent i et

- trygt, godt og inkluderende miljø
- ▶ har ansvar for organisering av lag til fellesaktiviteter som f.eks. ballspill, lekegrupper, konkurranser og verkstedgrupper

3.3. Kultur

Kultur skal ha en viktig plass i SFO. SFO skal legge til rette for at barna får delta i forskjellige kunstneriske og kulturelle aktiviteter, slik som musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet. Gjennom kulturaktiviteter skal SFO gi støtte til at barna får skape sine egne uttrykk og får kjennskap til ulike måter å uttrykke seg på, slik at mangfoldet i barnegruppen blir representert. SFO skal bidra til at barna møter samisk kultur.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 14)

3.3.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Temaområde

2. Kunst, kultur og kreativitet

Aktiviteter og arbeid med kunst- og kultur i AKS inspirerer elevene til å bruke fantasien og bidrar til nysgjerrighet og skaperglede. Kunstneriske uttrykk som musikk, dans, drama, visuell kunst, film og litteratur er viktige for alle mennesker. Elevene får en bredere forståelse for både omverdenen og seg selv i møte med kunst og kultur. Elevene utvikler evner til nysgjerrighet og evner til samarbeid i skapende prosesser.

Den enkelte AKS sørger for et variert tilfang av materiale som f.eks. bøker, bilder, musikk og materiell til utkledding og forming. Det tilrettelegges også for at elevene får møte profesjonell kunst og kultur, for eksempel gjennom utflukter eller arrangementer.

Elevene:

- ▶ får ukentlig erfaring med ulike kunst- og kulturuttrykk
- ▶ skaper kunst- og kulturuttrykk på egenhånd, i samarbeid med andre elever og med medarbeiderne
- ▶ får ta med selvlagede produkter hjem
- ▶ får oppleve ulike kunst- og kulturtilbud, og gis mulighet til å snakke om og reflektere over opplevelsene

Medarbeidere:

- ▶ tilrettelegger for minst ett besøk på kunst- og/ eller kulturinstitusjon i året
- ▶ tilrettelegger for at elevene skal få utforske og finne kunst- og kulturuttrykk som den enkelte elev trives med
- ▶ motiverer elevene til å finne sine uttrykksformer og få utfolde skaperglede

- ▶ anerkjenner verdien av å la elevene utfolde seg i kreative prosesser
- ▶ tilrettelegger for at elevene får bruke både muntlig og skriftlig uttrykksform innen kunst og kulturaktiviteter

3.4. Fysisk aktivitet og bevegelsesglede

SFO skal være en arena for daglig fysisk aktivitet som kan fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. SFO skal legge til rette for at alle barn får delta i variert bevegelseslek og fysisk aktivitet, og bidra til aktivitetslyst. SFO bør legge til rette for aktivitetsformer som kan bidra til bevegelsesglede, og som oppstår i lek sammen med andre barn. Fysisk aktivitet kan også ivaretas gjennom organiserte aktiviteter. I tilrettelegging og organisering av aktivitetene skal lek og medvirkning tillegges stor vekt.

Det fysiske miljøet og utstyret skal være utformet og tilrettelagt med tanke på barnas alder, funksjonsnivå og interesser, slik at det fremmer fysisk aktiv lek.

SFO bør legge til rette for at barna kan være utendørs en del av tiden de er i SFO hver dag. SFO kan vurdere hvordan områder i lokalmiljøet, for eksempel skogholt, andre naturområder eller aktivitetsanlegg, kan brukes i lek, utforskning og fysisk aktivitet.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 15)

3.4.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Temaområde

3. Fysisk aktivitet

Elevene får delta i ulike former for fysisk aktivitet for å oppnå mestring, positive fellesopplevelser og kroppsbekjennelse.

Fysisk aktivitet fremmer elevenes motoriske kompetanse, konsentrasjonsevne, mestringsfølelse, selvtillit og psykiske helse. Elevene må daglig ha fysisk aktivitet, ute og inne. Nærmiljø og nærområder benyttes til fysisk aktivitet, og AKS samarbeider med lokale aktører der dette er hensiktsmessig, og ikke medfører ekstrakostnad for de foresatte.

Elevene:

- ▶ møter flere ulike former for fysiske aktiviteter gjennom uka
- ▶ får daglig tilbud om fysiske utfordringer tilpasset sitt nivå
- ▶ trener sosial kompetanse gjennom fellesaktiviteter og lagspill

Medarbeidere:

- ▶ planlegger varierte og trygge fysiske aktiviteter
- ▶ bidrar til daglig bevegelsesglede og er selv deltakende i aktivitetene
- ▶ gir elevene tid og mulighet til å utforske ulike arenaer for fysisk aktivitet og bevegelser
- ▶ tilrettelegger for aktiviteter på ulikt nivå, som gjøres i samarbeid med andre
- ▶ har ansvar for å organisere lagspill
- ▶ ivaretar at alle elever opplever fellesaktiviteter og lagspill som positivt og gøy

3.5. Mat og måltidsglede

SFO skal legge til rette for daglige måltider som gir barna grunnlag for å utvikle matglede, fellesskapsfølelse og gode helsevaner. Barna skal få tilstrekkelig tid og ro til å spise i løpet av tiden de tilbringer i SFO. Måltidet kan være medbrakt matpakke eller mat servert av SFO. Når mat blir servert i SFO, bør SFO legge vekt på et helsefremmende kosthold og bygge på Helsedirektoratets kostråd, samt legge vekt på bærekraftige matvaner og forbruk. SFO bør følge nasjonale føringer for måltider.

Måltidet er en daglig og hverdagsnær arena som handler om mer enn maten som spises. SFO bør legge til rette for måltidsglede med gode samtaler, deltakelse og opplevelse av fellesskap hos barna. Personalet bør delta aktivt i måltidet. SFO skal ha gode rutiner for hygiene og avfallshåndtering og bør formidle disse til barna.

Å lage mat sammen i SFO kan gi barna erfaring med hvordan de selv kan lage enkle og sunne måltider, og hvordan de sammen med andre kan skape trivelige rammer rundt måltidet.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 15)

3.5.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Matservering i AKS

Måltidet er en viktig arena som i tillegg til å gi nødvendig energi, basert på sunne og gode matvaner, også er en sosial arena som skal brukes til samtale og språkstimulering.

Måltidene er en grunnleggende faktor for å fremme konsentrasjon og læring. Gode rammer for måltidet, med ro og nok tid til å nyte maten, gir grunnlag for gode måltidsopplevelser og trivsel.

Måltidet elevene spiser i AKS, defineres som et mellommåltid og serveres i rimelig tid etter skolens lunsj. Med dette får elevene en god måltidsrytme. AKS skal bidra til næringsrike måltider for elevene, og følger Helsedirektoratets kostråd. Det arbeides for en felles forståelse og samarbeid om mat og drikketilbud mellom AKS og skolen. Skolehelsetjenesten og faglærere i mat og helse kan være en viktig ressurs. AKS må involvere elever og foresatte i planleggingen av matservering og måltider i AKS.

Matsserveringen må ses i sammenheng med temaområdet mat og helse.

3.5.2. Lokale føringer for AKS i Oslo; Mat og helse

AKS legger til rette for at elevene får erfaring med å tilberede måltider, får kunnskap om ernæring og sørger for gode fellesopplevelser gjennom måltidene. Medarbeiderne er rollemodeller når det gjelder ernæring, folkehelse, miljø og klimabevisste valg. I arbeidet med mat og helse skal det også vektlegges praktisk arbeid, grunnleggende ferdigheter og elevenes norskspråklige kompetanse.

Elevene:

- ▶ får trening i å regne, lese og skrive gjennom aktiviteter med å planlegge, tilrettelegge og gjennomføre måltider
- ▶ lærer å ta gode valg innen miljø og bærekraftig utvikling
- ▶ lærer om ulike typer mat, f.eks. ut fra religion eller kultur
- ▶ opplever hyggelige måltider, der det å sitte i ro, dele mat og ta hensyn til andre ved bordet, bidrar til at alle har det bra når man spiser sammen

Medarbeidere:

- ▶ sørger for at måltidene er hyggelige og ernæringsrike
- ▶ tilrettelegger for at matsituasjonene fungerer som språkarenaer
- ▶ er aktivt til stede og delaktige under elevenes spisetid
- ▶ arbeider med språk, regning og grunnleggende ferdigheter i mataktiviteter
- ▶ arbeider i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger

4.

En inkluderende skolefritidsordning

SFO skal aktivt bidra til å danne fellesskap der alle barn kan delta og få en opplevelse av å høre til. SFO skal bidra til at barn opplever likeverd, sosial tilhørighet og sosialt fellesskap med andre barn og med personalet. Dette forutsetter respekt for forskjellighet og anerkjennelse av mangfold. Fellesskap kan oppleves i større eller mindre grupper, og i lek og tilrettelagte aktiviteter. Personalet skal observere barnas lek og aktiviteter, vurdere om alle barn gis muligheter for deltagelse og med utgangspunkt i barnas interesser legge til rette for at alle barn kan delta.

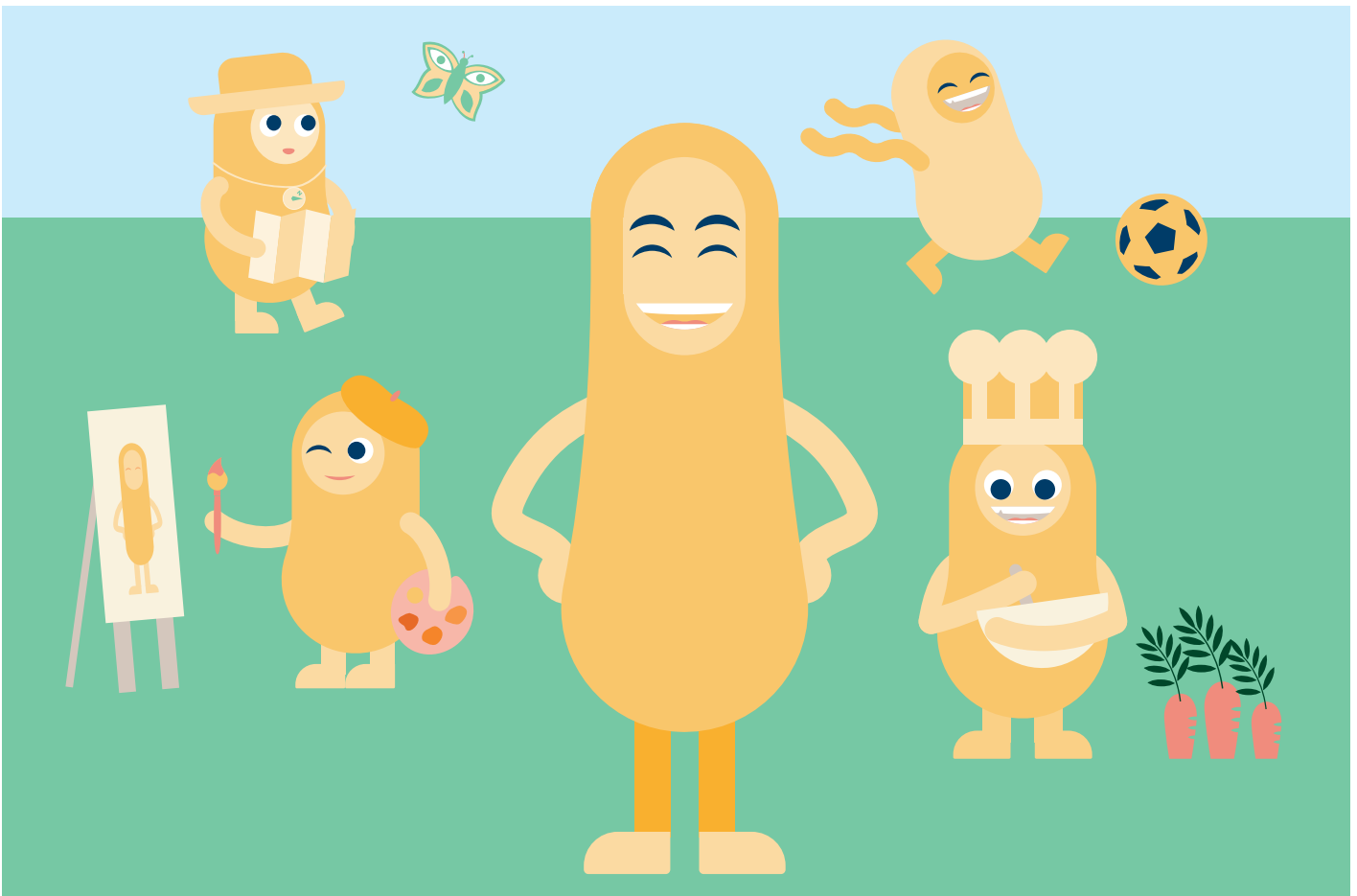
Det skal være en variasjon i tilbudet som tar hensyn til barnegruppen og barnas alder, utvikling og interesser. Barn med behov for særskilt tilrettelegging skal ha et tilbud som legger til rette for at også de kan være

inkludert og delta likeverdig i lek, kultur og aktiviteter. SFO skal arbeide aktivt for å fremme universell utforming, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 19, for å bidra til barnas inkludering og tilhørighet til fellesskapet.

SFO skal ivareta, anerkjenne og synliggjøre mangfold og legge til rette for at ulike språk, uttrykksformer og kulturer kan inkluderes i lek og aktivitet. I utformingen av lekemiljøet ute og inne skal SFO ta hensyn til mangfoldet i barnegruppen.

Gjennom å gi barn muligheter for aktiv deltakelse i lek, kultur- og fritidsaktiviteter sammen med andre barn kan skolefritidsordningen bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 19)

5. Samarbeid i skolefritidsordningen

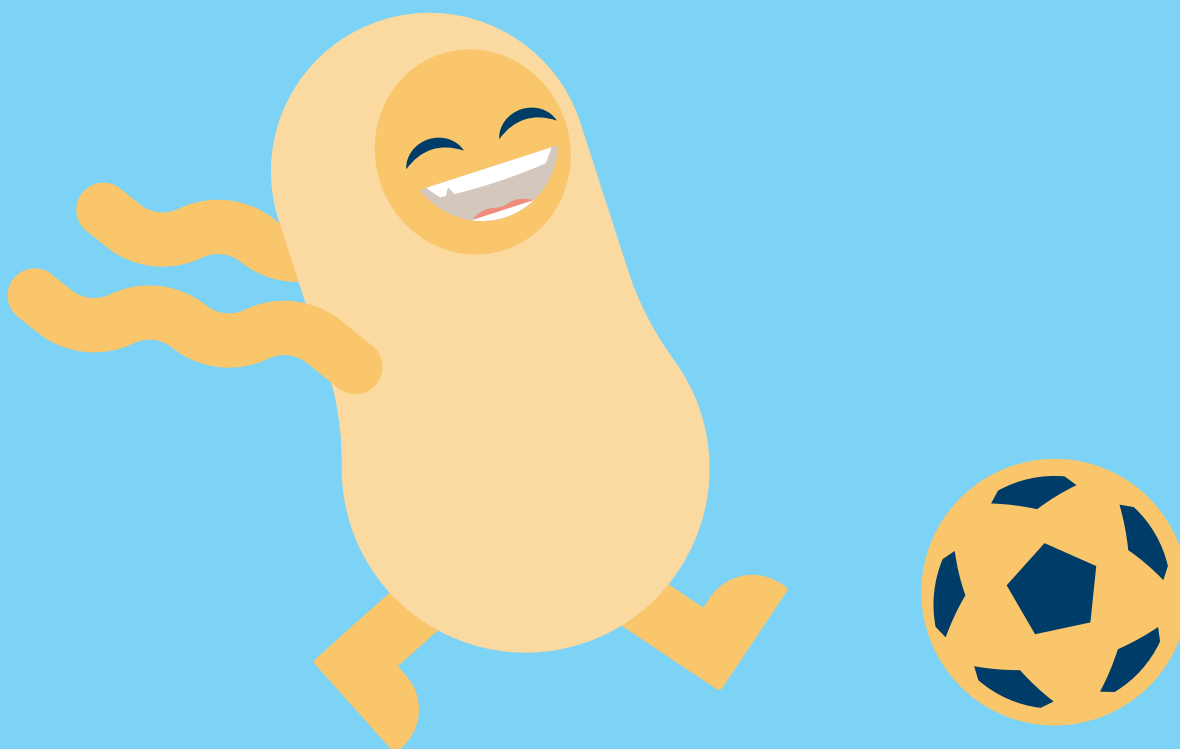
5.1. Overordnet om samarbeid

Hensynet til barnas beste skal ligge til grunn når SFO samarbeider med foreldre, skole, barnehage og andre offentlige instanser.

SFO skal legge til rette for god dialog og samarbeid med foreldrene. SFO skal gi foreldrene informasjon om tilbudet, avklare gjensidige forventninger og legge til rette for at foreldre kan bidra i arbeidet med å videreutvikle kvaliteten. Kommunen er ansvarlig for at foreldre får informasjon om hva som kan forventes av skolefritidstilbudet, og hvilke arenaer for samarbeid som finnes. Kommunen skal også informere foreldre om de moderasjonsordningene som gjelder for SFO, for å bidra til at familieøkonomi ikke hindrer barn fra å delta i SFO.

Kommunen skal sørge for at SFO ved behov blir inkludert i samarbeid med relevante virksomheter og tjenester, som blant annet helsestasjons- og skolehelsetjenesten, fastlegen, den pedagogisk-psykologiske tjenesten og barnevernet. Kommunen skal sørge for at personalet kjenner til meldeplikten til barnevernet. SFO er i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. SFO skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og skal ha kjennskap til hvordan dette kan oppdages og forebygges.

SFO skal samarbeide med skolen, hjemmet og med andre tjenesteytere dersom samarbeidet er nødvendig for å gi det enkelte barnet et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. SFO skal delta i samarbeid om utarbeidelse og oppfølging av tiltak og mål i barnets individuelle plan. I tillegg til samarbeid om enkeltbarn skal SFO også samarbeide med skolen og andre tjenesteytere for å ivareta egne og andre tjenesters oppgaver etter lov eller forskrift. For barn med særskilte behov som har plass i SFO på 7. trinn, kan SFO også være inkludert i samarbeidet om overgangen mellom barneskole og ungdomsskole.

SFO skal samarbeide med hjemmet og skolen for å legge til rette for at de daglige overgangene mellom de ulike arenaene blir gode. SFO bør samarbeide med skolen for å skape en best mulig helhet i hverdagen for barna.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 23–24)

5.1.1. Lokale føringer for AKS i Oslo; Samarbeid og sammenheng

AKS og skolen har ansvaret for de samme elevene, bare til ulike tider av dagen. Det skal være en tydelig sammenheng mellom det elevene lærer i undervisningstiden og det de møter på AKS. Elever og foresatte skal oppleve et helhetlig tilbud gjennom hele skoledagen. Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen og andre overordnede dokumenter for skolen er også gjeldende for innholdet i AKS.

Samarbeid mellom medarbeidere i skolen og AKS er avgjørende for å sikre helhet og sammenheng i elevenes hverdag i skole og AKS. Skoleledelsen tilrettelegger for faglig samhandling mellom skole og AKS. Elevene skal erfare bredde i opplevelser og aktiviteter som utfyller det elevene erfarer og lærer på skolen og hjemme.

På skolen:

Det er et tydelig og strukturert samarbeid mellom medarbeidere i AKS og lærerne på skolens 1.–4. trinn. Dette innebærer at:

- ▶ baseledere/faglig ansvarlig og lærere som arbeider med samme trinn har faste planleggings- og overføringsmøter
- ▶ lærere har en særskilt rolle i å formidle områder der det enkelte trinn, klasse eller elev trenger støtte
- ▶ leder for AKS/baseleder deltar i møter om oppfølging og tilrettelegging som gjelder enkeltelever med særskilte behov
- ▶ planleggingsdagen/-ene disponeres for å sikre en sammenheng og samarbeid mellom skole og AKS

Utenfor skolen:

Det er viktig at skolen samarbeider med lokale krefter i nærmiljøet for å skape sammenheng og helhet i barns liv. Et mål for samarbeidet er at AKS kan tilby et bredere spekter av aktiviteter gjennom et samarbeid med lokale aktører i nærmiljøet. Skolen og AKS utarbeider sammen planer for samarbeid med eksterne aktører:

- ▶ Frivillige lag og organisasjoner
- ▶ Kulturaktører
- ▶ Oslo Idrettskrets
- ▶ Nærmiljø
- ▶ Lokalt næringsliv

Med foresatte:

Foresatte er en svært viktig ressurs inn i AKS sitt arbeid. AKS må ta initiativ til samarbeid for å få innspill og ideer til et stadig bedre tilbud. Funn fra brukerundersøkelsen skal benyttes aktivt i forbedringsarbeidet. Det er viktig med god og jevnlig informasjon til foresatte. AKS har ansvar for god dialog med foresatte i hverdagen og på foreldremøter, i FAU og i Driftsstyret, Skolemiljøutvalget og andre fora på skolen. AKS-leder bør møte disse brukergruppene jevnlig.

Skolen og AKS:

- ▶ utarbeider planer for hjem-skolesamarbeid i tråd med Veileder for skole-hjemsamarbeid
- ▶ følger Oslostandard for samarbeid og sammenheng barnehage, skole og AKS og utarbeider planer i tråd med årshjulet i standarden for å sikre overgangsperioden mellom barnehage og skole/AKS
- ▶ samordner ukentlig informasjon til foresatte om aktivitetene på hver avdeling/base/trinn
- ▶ har fortrinnsvis felles ukeplaner for skole og AKS
- ▶ gir informasjon om AKS-tilbudet til skolestartere og deres barnehager
- ▶ sørger for oppdaterte nettsider med aktuell informasjon

Driftsstyret og FAU:

Skolens driftsstyre vedtar årlig AKS sine budsjetter og regnskap. FAU-representanter fra 1.–4. trinn (5.–7. trinn ved noen skoler) samarbeider med AKS om lokale planer.

5.2. Overgang fra barnehage til skole og SFO

SFO skal bidra til å skape en god og trygg overgang fra barnehage til skole og SFO sammen med skolen og barnehagen, jf. opplæringsloven § 13-5 og barnehageloven § 2a. Det er skoleeier som har hovedansvaret for samarbeidet.

Det er en fordel om barna får mulighet til å bli kjent med det fysiske miljøet og personalet i SFO før skolestart. Særlig for barn på 1. trinn som starter i SFO før sin første skoledag, spiller SFO en viktig rolle i oppstartsfasen. SFO skal støtte barna den første tiden for å bidra til at barna opplever trygghet og tilhørighet.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 24)

6.

Kvalitetsutvikling

6.1. Overordnet om kvalitetsutvikling

Eier skal legge til rette for at SFO har muligheter til å planlegge og evaluere virksomheten, drive kompetanseheving og reflektere over innhold og arbeidsmåter. Et godt samarbeid mellom SFOs eier og leder er en forutsetning for forsvarlig innholdsmessig og administrativ ledelse. Lederen har en viktig rolle i å veilede og legge til rette for at personalet utvikler en felles forståelse av oppdraget som er gitt i rammeplanen.

SFO skal være et fellesskap og en lærende organisasjon som jevnlig vurderer og videreutvikler sin praksis. SFO skal legge til rette for at hele personalet reflekterer over faglige og etiske spørsmål i tilknytning til rammeplanens verdier og innhold og hvordan de kan være gode rollemodeller for barna. SFO må jobbe ut fra at barn er ulike, og at barnets beste har avgjørende betydning for innholdet og arbeidsmåtene. I arbeidet med å utvikle kvaliteten i innholdet og arbeidsmåtene skal SFO lytte og ta hensyn til det barna selv formidler om sin opplevelse av fellesskapet i SFO. Et godt og tillitsfullt samarbeid mellom SFO og hjemmet er grunnleggende for kvaliteten, og SFO skal legge til rette for at foreldrene kan bidra i kvalitetsutviklingsarbeidet.

Alle barn i SFO har rett til et trygt og godt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven § 9 A-2. SFO skal forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme barnas helse, trygghet og miljø etter § 9 A-3 og følge opp aktivitetsplikten etter § 9 A-4.

En viktig del av arbeidet med kvalitetsutvikling er at personalet, med bakgrunn i sine erfaringer fra det daglige arbeidet i SFO og gjennom observasjon av barns daglige lek og aktiviteter, kan reflektere og utvikle sin kompetanse og videreutvikle virksomhetens praksis.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 27-28)

6.2. Planarbeid

SFO skal planlegge innhold og arbeidsmåter, og arbeidet skal evalueres jevnlig. Planlegging gir personalet grunnlag for å reflektere og jobbe langsiktig og systematisk for å utvikle virksomheten. Planleggingen skal ta utgangspunkt i lokale forhold og bidra til å realisere rammeplanen for SFO. Arbeidet skal være basert på inkludering og barns medvirkning.

Den enkelte SFO skal utarbeide en årsplan eller en tilsvarende plan som skal vise hvordan SFO omsetter rammeplanens verdigrunnlag og innhold til praksis. Planen skal være et arbeidsredskap for personalet, og bidra til å gi informasjon til foreldre og andre samarbeidspartnere.

I samiske distrikt skal SFO vurdere hvordan planen kan ses i sammenheng med den samiske årstidskalenderen, og hvordan innholdet og arbeidsmåtene kan knyttes til årets gang og endringene i naturen og til tradisjonell kunnskap og levesett.

(Utdanningsdirektoratet, 2021, Rammeplan for SFO, s. 28)

7.

Lokale føringer for AKS i Oslo; Pedagogiske prinsipper og grunnleggende ferdigheter

7.1. Praktisk og variert hverdag

AKS skal bidra til at elevene får brukt sine kreative evner i praktiske og varierte aktiviteter. Elevene skal få kjennskap til og erfaringer med ulike yrker. Elevene skal styrkes i sine evner til å skape og utforske. Elevene skal arbeide praktisk, konkret og variert i AKS-tiden. AKS har en unik mulighet til å iverksette prosjekter og aktiviteter som støtter opp om praktiske arbeid. Elevene skal få mulighet til å lage produkter, der de får brukt ulike teknikker og materialer.

Yrkesfagene skal introduseres for elevene i AKS. Elevene skal møte ulike yrkesfag og arbeidslivet allerede på barnetrinnet. AKS vil også ha en rolle i dette, for å forberede elever til begge veier i utdanningsløpet – yrkesveien og studieveien. Arbeidsmetodene som benyttes i AKS, kan relateres til ulike praktiske yrker.

Elevene:

- ▶ får jobbe praktisk med ulike materialer og verktøy
- ▶ utvikler motorikk gjennom arbeid med håndverksteknikker
- ▶ får brukt hele seg
- ▶ får innblikk i mangfoldet i det praktiske yrkeslivet
- ▶ forstår sammenheng mellom praktiske aktiviteter og håndverksyrker

Medarbeidere:

- ▶ skal samarbeide med lokalt næringsliv og foresatte med yrkesfagskompetanse, og trekke dem inn i AKS sitt tilbud
- ▶ gjør elevene kjent med det store mangfoldet av yrker i samfunnet
- ▶ gjennomfører praktiske og varierte aktiviteter
- ▶ motiverer til kreativitet og skaperglede
- ▶ bidrar til å øke yrkesfagenes status

7.2. Motivasjon og mestring i læringsstøttende aktiviteter

AKS er en læringsarena som støtter skolens arbeid med opplæring i fag, grunnleggende ferdigheter og elevenes sosiale utvikling. Elevene får gjennom læringsstøttende aktiviteter erfaringer som bidrar til faglig og sosial utvikling.

De læringsstøttende aktivitetene i AKS skal vektlegge mestringsopplevelser og motivasjon og i tillegg styrke de grunnleggende ferdighetene: lese, skrive, regne, muntlige- og digitale ferdigheter. Dette skal planlegges i nært samarbeid med skolens lærere.

En læringsstøttende aktivitet kjennetegnes ved å støtte opp under skolens læringsarbeid. Aktiviteten er godt planlagt, har tydelige målsetninger og skal bidra til elevenes motivasjon og mestring. Gjennom daglige læringsstøttende aktivitetstilbud opplever elever og foresatte en god sammenheng mellom innhold og aktiviteter i skolen og AKS.

Elevene:

- ▶ opplever og erfarer sammenhengen mellom hva de lærer på skolen og i AKS
- ▶ bruker kunnskap og ferdigheter i AKS for å understøtte læringen fra skoledagen
- ▶ gis muligheter til å fordype seg i temaer og problemstillinger på tvers av kunnskapsområder
- ▶ bruker sine erfaringer til å analysere og løse problemer

Medarbeidere:

- ▶ støtter opp under skolens arbeid med fag og ferdigheter gjennom varierte og praktiske arbeidsformer
- ▶ gir elevene daglige mestringsopplevelser
- ▶ gir elevene relevante hverdagerfaringer
- ▶ har mestring som mål i planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av aktivitetene
- ▶ sørger for tematisk sammenheng med innholdet i undervisningen på skolen

7.3. Språk – lesing, skriving og muntlige ferdigheter

Gode norskspråklige ferdigheter er en forutsetning for aktiv deltakelse i hverdagen på skolen og AKS, og en forutsetning for progresjon i læring av fag og ferdigheter. For å sikre gode norskspråklige ferdigheter for hele elevgruppen arbeider alle Oslos AKS med utvikling av språkkompetanse i AKS-tiden.

AKS skal legge til rette for aktiviteter som stimulerer elevenes språkutvikling. Elevene skal få muligheter for å utforske og bruke det norske språket aktivt. Et godt språk bidrar til elevens evne til å tenke kritisk, reflektere, forstå og lære. God utvikling av elevenes språklige kompetanse bidrar også til å fremme sosial inkludering.

De voksne kan bidra vesentlig til elevenes språkutvikling ved å bruke alle muligheter gjennom dagen til å være språklige modeller. Språkarbeidet i AKS må være planlagt og systematisk. Alle elever må inkluderes i aktiv bruk av språket. Et rikt norsk språkmiljø forutsetter at medarbeiderne bevisst utnytter elevenes erfaringer, nysgjerrighet, initiativ og lek til språklæringen.

Elevene:

- › får lese og blir ukentlig lest for
- › deltar ukentlig i regeltekst og rammetekst som sikrer et språklig fellesskap
- › får veiledning som stimulerer til språkutvikling i lekesituasjoner
- › opplever at medarbeiderne er språklige modeller
- › utvikler muntlige og skriftlige ferdigheter gjennom spontane og planlagte aktiviteter

Medarbeidere:

- › har et bevisst forhold til at alle elever trener på norskspråklige ferdigheter. Dette gjelder både elever med norsk som morsmål og elever med et annet morsmål enn norsk
- › arrangerer og deltar i regeltekst og rammetekst for å skape et språklig fellesskap
- › hjelper elevene å knytte ord til handling
- › gjennomfører aktiviteter som fremmer og utvikler elevenes muntlige og skriftlige ferdigheter
- › tar utgangspunkt i elevenes opplevelser, lar dem dele sine tanker og ideer i samtalen med dem
- › benytter konkrete og bilder i dialogen med elevene
- › leser høyt og snakker om teksten
- › bruker rim, regler og eventyr

7.4. Regning og matematikk

Gjennom å la elevene utforske, løse problemer og bruke regning i ulike situasjoner bidrar AKS til å øke elevenes tallforståelse og ferdigheter innen matematikk.

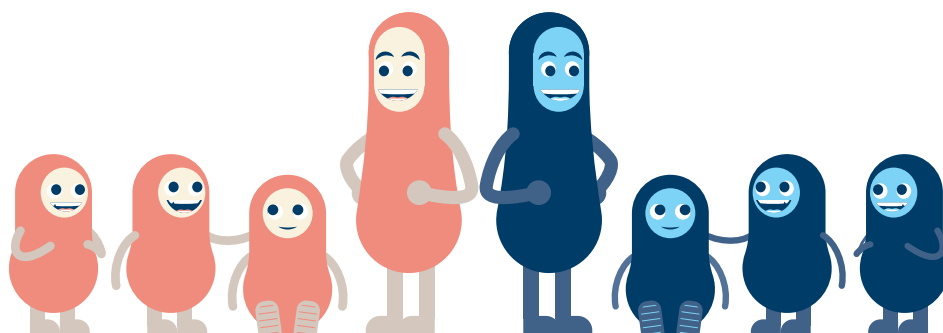
AKS skal legge til rette for at elever får leke med, utforske og undre seg over tall og matematiske sammenhenger. De skal få oppdage matematikk i dagliglivet og stille spørsmål, resonnerer, argumentere og søke løsninger.

Elevene:

- › gis erfaringer slik at de kan utvikle forståelse for grunnleggende matematiske begreper gjennom samtale, resonnering og å søke løsninger på matematiske spørsmål og problemer
- › får utforske matematikk i praktiske og dagligdagse situasjoner i ulike aktiviteter
- › gis mulighet til å oppdage og undre seg over matematiske sammenhenger i hverdagssituasjoner
- › leker og eksperimenterer med tall, mengde, form og størrelser

Medarbeidere:

- › planlegger og gjennomfører aktiviteter der elevene kan utforske og bruke regning i dagligdagse situasjoner og i læringsstøttende aktiviteter
- › tilrettelegger slik at elevene får snakke om, tolke og bruke hverdagsmatematikk
- › bruker matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen
- › benytter bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere elevene til matematisk tenkning
- › styrker elevenes nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i elevenes uttryksformer
- › legger til rette for matematiske erfaringer gjennom å bidra i elevenes lek med matematiske ideer og samtaler

7.5. Digitale ferdigheter

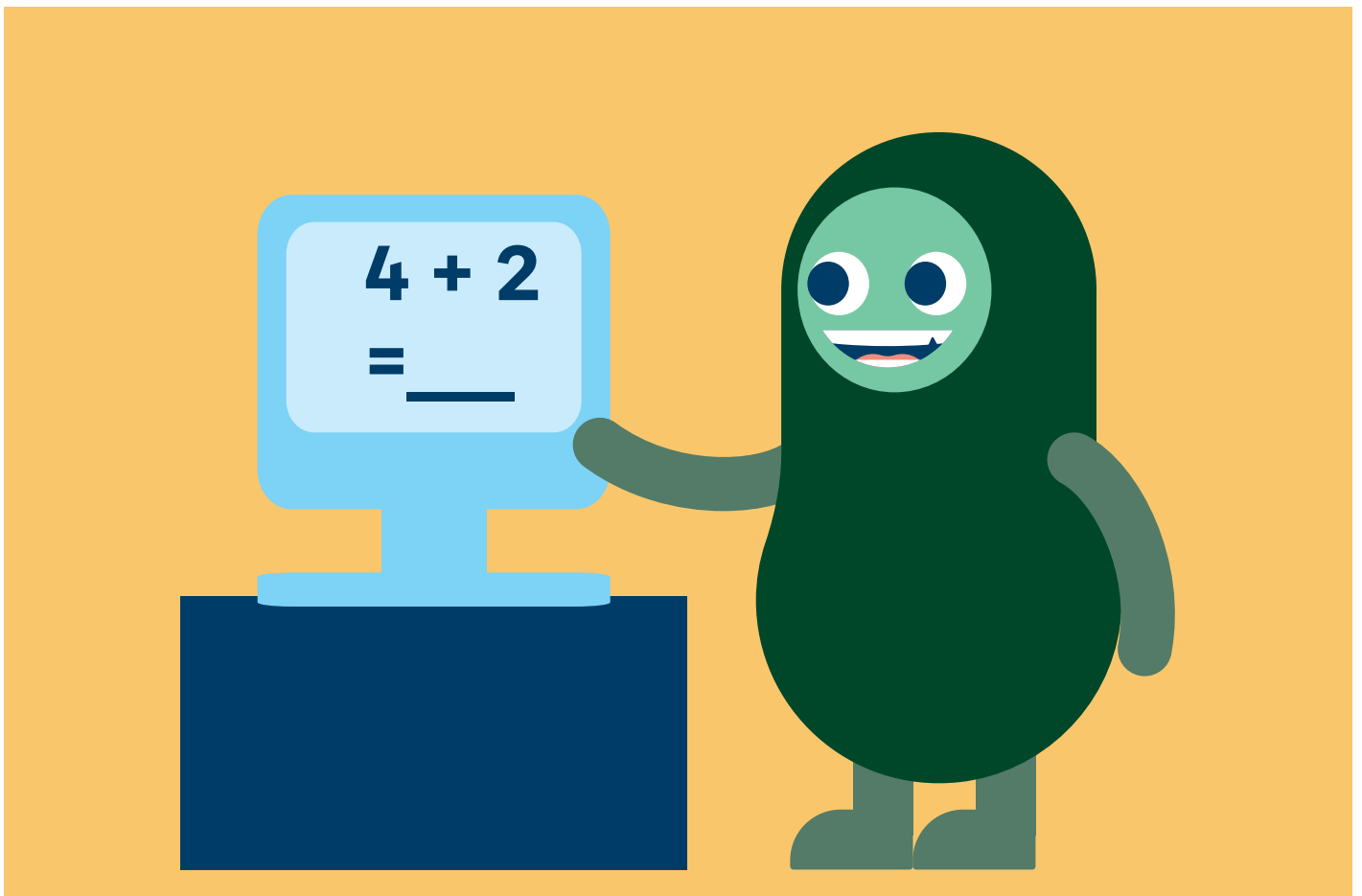
AKS bruker læringsteknologi i lek og læring for å utvikle elevenes kreativitet og digitale ferdigheter. Digitale aktiviteter bidrar til elevenes kreativitet og støtter opp om elevenes læring. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med elevene. Arbeidet med dette fagfeltet inkluderer bevissthet rundt å utøve digital dømmekraft og bidra til at elevene utvikler etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Elevene:

- › utforsker og eksperimenterer med læringsteknologi, som f.eks. koding, animasjon, elevavis og ulike spill
- › bruker digitale verktøy i arbeid med språk og begreper
- › får kunnskap om nettvett, bl.a. i sosiale medier og utvikler digital dømmekraft

Medarbeidere:

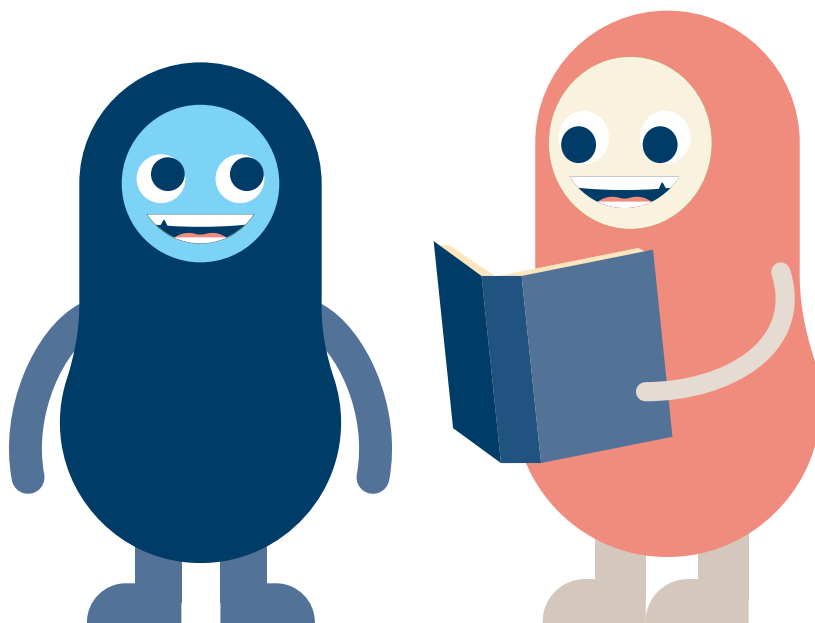
- › legger til rette for at elevene forsker og selv er skapende gjennom digitale uttrykksformer
- › bidrar til kunnskap om nettvett og digital dømmekraft
- › utøver digital dømmekraft i informasjonssøk, har et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk og ivaretar elevenes personvern
- › sørger for at læringsteknologi brukes på en hensiktsmessig, lekende og lærende måte
- › vurderer relevans og egnethet og deltar aktivt i elevenes mediebruk
- › utforsker kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med elevene

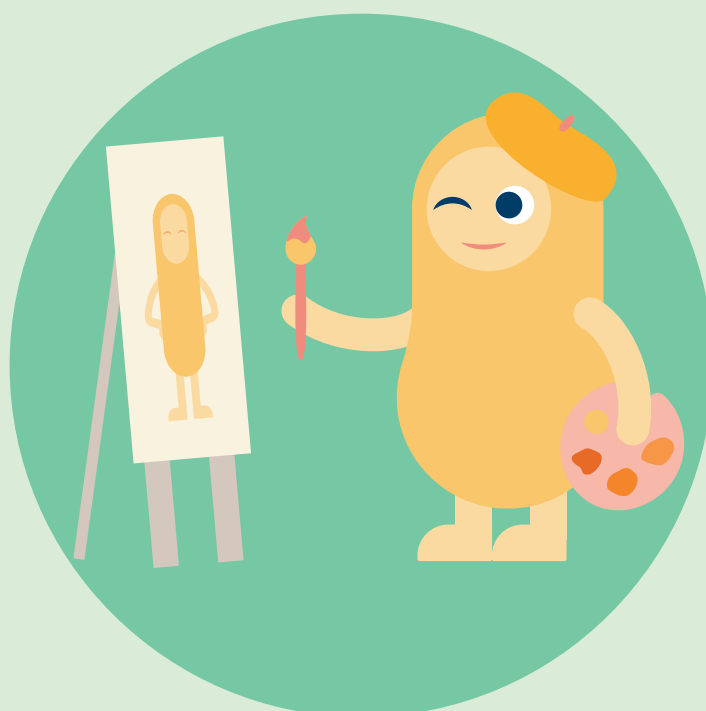

Kilder – lokale føringer for Osloskolen

- Aasland, D.G., Eide, S.B., Grelland, H.H., Kristiansen, A. & Sævereid, H. I. (2011). Kvalitet og kvalitetsopplevelse. Fagbokforlaget
- Bae, B., Eide, B.J., Winger, N. & Kristoffersen A.E. (2016). Temahefte om barns medvirkning. Kunnskapsdepartementet
- Becher, A. A., Bjørnstad, E. & Hogsnes, H. D. (2019). Lek i begynneropplæringen; Lekende tilnærming til skole og SFO. Universitetsforlaget.
- Caspersen, J. & Utmo, I. (2022). Ny rammeplan i SFO: Kartlegging av innføringen av ny rammeplan i SFO. (Delrapport 1). NTNU Samfunnsforskning NIFU & Stockholms Universitet. <https://samforsk.no/uploads/files/Publikasjoner/Delrapport-1-SFO-2022.pdf>
- Caspersen, J. & Utmo, I. (2022). Ny rammeplan i SFO: Kartlegging av innføringen av ny rammeplan i SFO. (Delrapport 1). NTNU Samfunnsforskning NIFU & Stockholms Universitet. <https://samforsk.no/uploads/files/Publikasjoner/Delrapport-1-SFO-2022.pdf>
- Elvstrand, H. & Närvänen, A-L. (2016). Children's own perspectives on participation in Leisure-time centers in Sweden. American Journal of Educational Research, 6(4), 496- 503. <http://pubs.sciepub.com/education/4/6/10/>
- FN-Sambandet. (u.å). Barnekonvensjonen. <https://fn.no/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>
- FN-Sambandet. (2023. 18. september). FNs bærekraftsmål. <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- Forskrift om kommunale aktivitetsskoler, Oslo. (2018). Forskrift om kommunale aktivitetsskoler, Oslo kommune, Oslo (FOR-2018-05-28-1285). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2018-05-28-1285>
- Forskrift om rammeplan for skolefritidsordningen. (2021). Forskrift om rammeplan for skolefritidsordningen. (FOR-2021-05-31-1825). LOVDATA. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-05-31-1825/KAPITTEL_2-1#KAPITTEL_2-1
- Global Citizen Education solutions. (u.å.). What is Global Citizenship Education? <https://gcedsolutions.com/2021/03/23/what-is-global-citizenship-education/>
- Gusfre, K. S. & Sjursø, I. R. (2021). Trygt og godt på SFO. Cappelen Damm Akademisk.
- Helsedirektoratet. (2019, 29. april). Anbefalinger om kosthold, ernæring og fysisk aktivitet. Tilgjengelig fra: <https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/anbefalinger-omkosthold-ertering-og-fysisk-aktivitet>
- Helsedirektoratet. (2015, 29. september). Mat og måltider i barneskole og skolefritidsordning. <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-skolen/del-1-mat-og-maltider-i-barneskole-og-skolefritidsordning>
- Kunnskapsdepartementet. (2017). Overordnet del –verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/verdier-og-prinsipper-forgrunnopplaringen/id2570003/>
- Ljusberg, A-L. (2022). The concept of pupils' interests in the context of school-age educate in Sweden. Early Child Development and Care. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03004430.2022.2075356>
- Lunde, S. & Elvethon, E. (2021). Relasjoner, lek og læring på SFO. Cappelen Damm Akademisk.
- Meld. St. 6 (2019-2020). Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>

- Meld. St. 21 (2016–2017). Lærelyst-tidlig innsats og kvalitet i skolen. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/71c018d2f5ee4f7da7df44a6aae265bc/no/pdfs/stm201620170021000dddpdfs.pdf>
- Nordahl, T. og Hansen, O. (2014) Dette vet vi om skoleledelse. Gyldendal Akademisk.
- NOU 2015: 8. (2015). Fremtiden skole. Fornyelse av fag og kompetanser. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/da148fec8c4a4ab88daa8b677a700292/no/pdfs/nou201520150008000dddpdfs.pdf>
- Ofstad, G. H. (2022). Språkhverdagen på SFO. Cappelen Damm Akademisk.
- Øgden, T. (2022). Sosial kompetanse og problematferd blant barn og unge. Gyldendal.
- Robinson, V. (2014). Elevsentrert skoleledelse. Cappelen Damm Akademisk.
- UNESCO. (u.å). Global citizenship education. <https://en.unesco.org/themes/gced>
- Utdanningsdirektoratet. (2021). Rammeplan for SFO. <https://www.udir.no/utdanningslopet/sfo/rammeplan/>
- Wendelborg, C., Caspersen, J., Mordal, S., Ljusberg, A-L., Valenta, M. & Bunar, N. (2018). Lek, læring og ikke-pedagogikk for alle. Nasjonal evaluering av skolefritidsordningen i Norge. NTNU Samfunnsforskning, NIFU & Stockholms Universitet. <https://www.udir.no/evaluering-av-sfo>
- Ødegård, E. (2021). Helhet og sammenheng på SFO. Cappelen Damm Akademisk.
- Øksnes, M. (2021). Lekens flertydighet: Barns lek i en institusjonalisert barndom. Cappelen Damm Akademisk.
- Østberg, T. (2005). Barnet og kunsten. Norsk kulturråd.

Oslo kommune
Utdanningsetaten
Osloskolen

Design: Janne Dahl

2024
Revidert rammeplan for AKS i Oslo ble vedtatt
05.11.2018
3. utgave, 15.01.2024